

3. Tekrar Testi

1.

Nelik: Bir kavramın dış dünyada karşılığı yoksa, kavram sadece zihinde ise bu kavramın sadece neliği vardır.**Gerçeklik:** Kavramın zihin dışında bireylerinin olmasıdır.**Kimlik:** Kavramın karşılığını dış dünyada "şudur" diye gösterebiliyorsak o kavramın kimliği vardır.

Mantık dersi öğretmeni yukarıdaki açıklamaları yaptıktan sonra öğrencilerinden "saray, kuş, Topkapı, Anka kuşu, gönül sarayı, karga" kavramlarını nelik, gerçeklik ve kimliğine göre sınıflandırmasını istemiştir. (Değerlendirme 100 tam puan üzerinden yapılacaktır):

Nelik	Gerçeklik	Kimlik
Kuş (a)	Anka kuşu (b)	Karga (c)
Gönül sarayı (1)	Topkapı (2)	Saray (3)

Elif'in Cevap Kâğıdı

Buna göre Elif'in cevap kâğıdından 100 tam puan alabilmesi için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- A) 1 ve 3 yer değiştirilmelidir.
B) c ve 3 yer değiştirilmelidir.
C) a ve b yer değiştirilmelidir.
D) a ve b kendi aralarında, 2 ve 3 kendi aralarında yer değiştirilmelidir.
E) a ve c kendi aralarında, 1 ve 3 kendi aralarında yer değiştirilmelidir.

2. Bir kavramın kapsadığı elemanlara onun kaplamı denir. İşlem ise bir kavramın kapsadığı bütün elemanların ortak özellikleridir. Bir kavramın kaplamı arttıkça işlemi azalır. Yani bir kavram daha fazla eleman kapsadıkça daha az ortak özellik barındırır. Genelden özele gidildikçe işlem, özelden genele gidildikçe de kaplam artar.

Örnek: Kardelen nergisgillerden, baharda çok erken çiçek açan ve eczacılıkta kullanılan soğansısı bir bitkidir.

(Bitki → Soğansısı bitki → Nergisgiller → Kardelen)

Buna göre örnekte verilen kavramların işlem ve kaplam durumları ile ilgili;

- I. Bitki kavramı kaplamı en az olandır.
II. Kardelen kavramı işlemi en fazla olandır.
III. Nergisgillerin kaplamı bitkiden daha fazladır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) I ve II.
D) I ve III.
E) II ve III.

3. Tekrar Testi

3. Aşağıda kavram çeşitlerini ve örneklerini içeren bir tabloya yer verilmiştir:

SOMUT KAVRAM	Beyaz gül
SOYUT KAVRAM	I. ?
GENEL KAVRAM	Gezegen
TEKİL KAVRAM	II. ?
OLUMLU KAVRAM	Yetenekli
OLUMSUZ KAVRAM	III. ?

Tabloda boş bırakılan yerlere sırasıyla hangi kavramlar gelirse doğru şekilde tamamlanmış olur?

- A) Beyaz karanfil – Mars – Tembel
- B) Beyazlık – Jüpiter – Tembel
- C) Akbaba – Jüpiter – Tembel
- D) Beyazlık – Jüpiter – Yeteneksiz
- E) Beyaz karanfil – Mars – Yeteneksiz

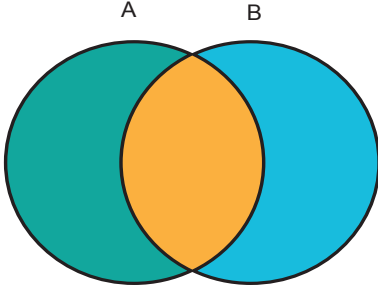
4. Özgülük başka türlerde bulunmayan, sadece bir türe özgü olan özelliklerdir. İlinti ise bir türün varlığı için zorunluluk içermeyen ve birçok tür de ortak olarak bulunan özelliklerdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi insan kavramı için ilintiyi örneklendirir?

- A) Okuyan
- B) Duygulu
- C) Tarih yazan
- D) Kültür kuran
- E) Akıllı

3. Tekrar Testi

5. İki kavramdan her birinin, diğersinin bazı elemanlarını kapsadığı ilişki biçimi eksik girişimlidir.

Buna göre aşağıdaki hangi iki kavram arasında eksik girişimlik ilişkisi bulunmaktadır?

- A) Güvercin – balık
- B) İnsan – düşünen
- C) Gül – çiçek
- D) Öğrenci – erkek
- E) Gümüş – maden

6. Klasik mantıkta nesne tanımları hem neliği hem gerçekliği olan kavramlar için yapılabilir. Bu tanımlar deney ve gözlemle denetlenebilen, evrensel ve genel geçerliliği olan tanımlardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin nesne tanımı yapılabilir?

- A) Dev
- B) Zaman
- C) Üçgen
- D) Pi sayısı
- E) Su

3. Tekrar Testi

7. Mantık dersinde öğretmen “önerme” konusunu öğrencilere anlattıktan sonra bir kontrol listesi dağıtır:

	İFADELER	Yargı bildirir.	Yargı bildirmez.	Yargı olumludur.	Yargı olumsuzdur.	Yargı sayısı
I.	Eyvah düşünüyordum!	✓				1
II.	Yoksa sen hala o kitabı almadın mı?	✓				1
III.	Maymunlar düşünemezler.	✓			✓	1
IV.	Serçeler kanatlıdır ve canlıdır.	✓		✓		1

Emre'nin Cevap Kâğıdı

Buna göre Emre'nin cevap kâğıdında yanlış olan ifadelerle ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) I. ifade bir yargı bildirmediğinden dolayı önerme değildir.
- B) III. ifade olumsuz bir yargı bildirdiğinden yargı sayısı 2 olmalıdır.
- C) II. ifade bir yargı bildirmediğinden yargı sayısı belirlenemez.
- D) IV. ifade yargı sayısı bakımından 2'dir.
- E) IV. ifadede “ve” eklemi ile bağlanan her iki önerme olumludur.

8. Bir kavramın kapsadığı elemanlara onun kaplamı denir. İşlem ise bir kavramın kapsadığı bütün elemanların ortak özellikleridir. Genelden özele gidildikçe işlem, özelden genele gidildikçe de kaplam artar.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) İşlemi en az olan kavram “varlık”tır.
- B) Hayvan kavramı “varlık” ve “canlı” kavramlarının kaplamında yer alır.
- C) “Koyun” kavramı işlemi en çok olan kavramdır.
- D) “Varlık” kavramının işlemi “hayvan” kavramından çoktur.
- E) “Canlı” kavramının kaplamı “otçul” kavramından daha fazladır.

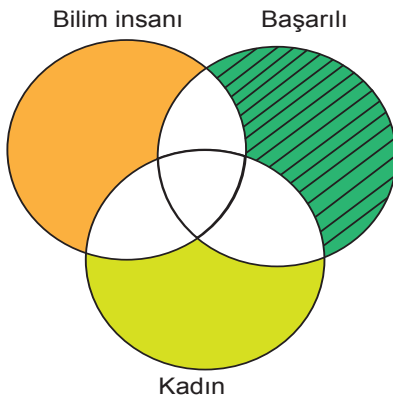
3. Tekrar Testi

9. İçlem-kaplam ancak tür-cins ilişkisi olan kavramlar arasında olur. Örneğin “dolap, pencere, kalem, kitap” kavramları arasında tür-cins ilişkisi olmadığı için içlem-kaplam ilişkisinden söz edilemez.

Buna göre aşağıdaki kavram ikililerinden hangisi arasında içlem-kaplam ilişkisi kurulabilir?

- A) Kedi - karanfil
- B) Bilim insanı - güneş
- C) Canlı - kedi
- D) Fil - boynuz
- E) Limon - bardak

10. İki kavramdan her birinin, diğerinin bazı elemanlarını kapsadığı ilişki biçimi eksik girişimlidir.

Venn diyagramında taralı alanı ifade eden önerme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bazı başarılılar ne kadındır ne de bilim insanıdır.
- B) Bütün kadınlar başarılıdır.
- C) Bazı başarılılar bilim insanıdır.
- D) Bütün başarılılar hem kadındır hem bilim insanıdır.
- E) Başarılı kadınlar bilim insanıdır.

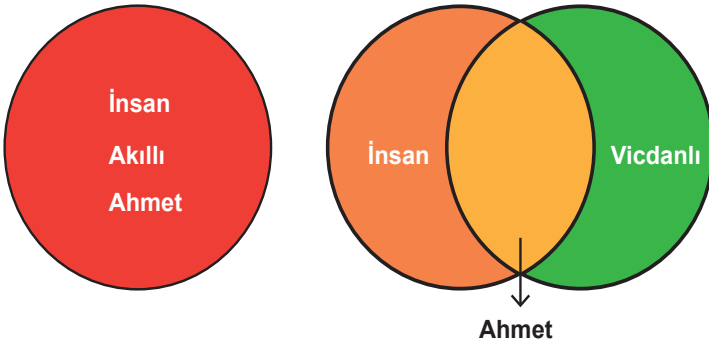
3. Tekrar Testi

11. Kelebek, sandalye, masa, papatya gibi kavramların hem neliği hem de gerçekliği; yani zihinde bu terimlere anlam kazandıran tasarımları ve bu tasarımlardan bağımsız varlıkları vardır. Fakat ejderha, Zümrüdüanka, dev gibi kavramların nelikleri varken gerçeklikleri yoktur.

Buna göre kavramlarda “nelik” aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Dış dünyadaki karşılıkları ile
- B) Bir kimliğe sahip olması ile
- C) Yalnızca cins olması ile
- D) Zihinde karşılık bulması ile
- E) Tutarsız bir ifade içermesi ile

12.

Bütün insanlar akıllıdır.
Ahmet de bir insandır.
O hâlde Ahmet de akıllıdır.

Bazı insanlar vicdanlıdır.
Ahmet de bir insandır.
O hâlde Ahmet de vicdanlıdır.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kavramları gösteren diyagramlardan hareketle önermelerin nicelikleri belirlenebilir.
- B) 1. çıkarımdaki insan ve akıllı kavramları birbirlerini bütünüyle kapsamaktadır.
- C) 2. çıkarımdaki insan ve vicdanlı kavramlarının her biri diğerinin bazı elemanlarını kapsamaktadır.
- D) 2. çıkarımda öncüllerin niteliğine uygun olmayan bir sonuca varılmıştır.
- E) Her çıkarımda büyük, küçük ve orta terim bulunmaktadır.

3. Tekrar Testi

13. Kavramlar arası ilişkilerden eşitlik ilişkisinin iki kavram arasında var olabilmesi için, kavramların her birinin diğerinin tüm bireylerini içine alması gerekir.

Buna göre aşağıdaki kavramlardan hangi ikisi arasında “eşitlik” ilişkisi vardır?

- A) Baba – erkek
- B) Anne – kadın
- C) Sincap – hayvan
- D) Ağaç – çam
- E) İnsan – düşünen

14. Bir kavramın distrübütif olması demek insanlar grubunu ifade edip gruptaki bir bireyde gerçekleşmesi demektir.

Buna göre;

- I. Meclis
- II. Milletvekili
- III. Ordu
- IV. Polis

kavramlarından hangisi distrübütif bir kavramdır?

- A) I ve II.
- B) II ve III.
- C) II ve IV.
- D) I, II ve III.
- E) I, II ve IV.

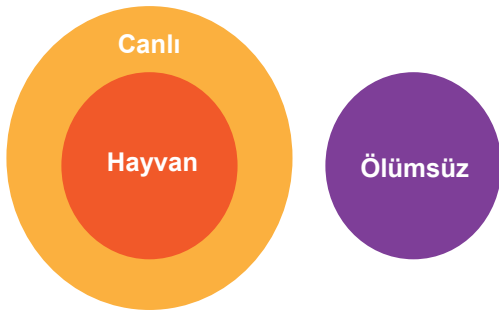
3. Tekrar Testi

15. Eksik girişimlik; kavramlardan birisinin diğer kümenin veya kavramların tamamını değil de bir kısmını karşıladığı durumdur.

Buna göre kırmızı ile karanfil kavramları arasındaki ilişkinin eksik girişimlik ilişkisi olduğu biliniyorsa, aşağıdakilerden hangisi bu ilişkiyi ifade eder?

- A) Her kırmızı karanfildir.
Her karanfil kırmızıdır.
- B) Hiçbir kırmızı olan karanfil değildir.
Her karanfil olan kırmızı olandır.
- C) Her kırmızı olan karanfildir.
Bazı karanfiller kırmızıdır.
- D) Hiçbir kırmızı olan karanfil değildir.
Hiçbir karanfil olan da kırmızı değildir.
- E) Bazı kırmızı olanlar karanfildir.
Bazı karanfiller kırmızıdır.

16.

Bu venn diyagramını tümüyle açıklayan ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her canlı hayvandır. Hiçbir hayvan ölümsüz değildir.
- B) Bazı hayvanlar canlıdır. Her canlı ölümlüdür.
- C) Her hayvan canlıdır. Bazı canlılar ölümsüzdür.
- D) Her hayvan canlıdır. Hiçbir canlı ölümsüz değildir.
- E) Her canlı hayvandır. Hiçbir canlı ölümsüz değildir.

3. Tekrar Testi

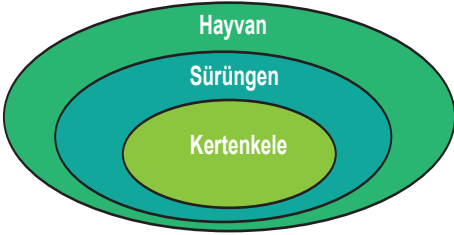
17. Tabloda tümel, tikel ve tekil kavramlara birer örnek verilmiştir.

Tümel kavram	Her insan canlıdır.
Tikel kavram	Bazı canlılar insandır.
Tekil kavram	Ali canlıdır.

Buna göre verilen kavram türleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

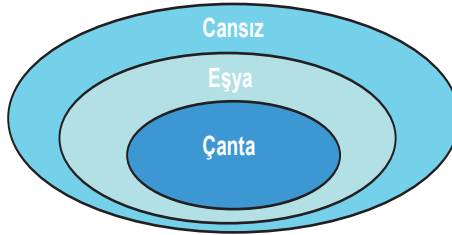
- A) Tümel kavram içine aldığı bireylerin tamamını ifade eder.
- B) Tekil kavram içine aldığı bireylerin bir kısmını ifade eder.
- C) Tikel kavramlar ifade edilirken "bazı, kimi" gibi ifadeler kullanılır.
- D) Tümel kavram ifade edilirken "bütün, her, hiçbir" gibi ifadelerle başlar.
- E) Tekil kavramlar "bütün, bazı, her, kimi" gibi ifadelerle başlamazlar.

18.

1. Çıkarım

- Bütün kertenkeleler hayvandır.
- Kertenkele bir sürüngendir.
- O hâlde kertenkele de bir hayvandır.

2. Çıkarım

-
-
-

Verilen 1. çıkarımdan hareketle, 2. çıkarımın doğru şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bütün çantalar cansızdır. Çanta bir eşyadır. O hâlde çanta da cansızdır.
- B) Bütün çantalar cansızdır. Eşya cansızdır. O hâlde eşya da çantadır.
- C) Bütün eşyalar çantadır. Çanta cansızdır. O hâlde çanta bir eşyadır.
- D) Bütün cansızlar eşyadır. Bazı çantalar eşyadır. O hâlde bazı çantalar cansızdır.
- E) Bazı eşyalar cansızdır. Bütün çantalar eşyadır. O hâlde bazı çantalar cansızdır.

3. Tekrar Testi

19. Nesnelerin insan zihnindeki yansıma biçimi veya herhangi bir nesnenin zihindeki tasarımı kavramdır. Ancak kavramı imgeden(hayal) ayırt etmek gerekir. Kavram bir nesneye özgü genel nitelikler iken, imge kişiye özgü ve nesnenin özel niteliklerini içerir. Örneğin eğitim aldığımız okulu düşündüğümüzde onu rengiyle, görünüşüyle ve daha birçok özelliği ile zihnimizde canlandırmamız imge iken, “okul” kavramı geneldir ve içine tüm okulları alır.

Buna göre imge ve kavram ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Her ikisi de nesneyi temsil ederler.
- B) Kavram genelken, imge özeldir.
- C) İmge, kavramın içleminde yer alır.
- D) İmge kişiye özel niteliklere sahiptir.
- E) Kavramlar nesnelerin zihinsel ve genel temsilleridir.

20. Klasik mantıkta benzeşime(analojiye) dayalı olarak ortaya çıkan mantıksal olasılık, kıyaslarda görülebilir. Bu tür kıyaslarda, öncüllere dayalı olarak olası muhtemel bir durum ifade edilir. Ayrıca tümevarımsal kıyas için de bu durum geçerlidir. Gözlemlenemeyen ancak öncüllerde gözlemlenen bir durumun, olasılığı üzerinden bir sonuca varılmaya çalışılır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin sonucu olasılık değeri taşımaz?

- A) Bütün balıklar canlıdır. Balina bir balıktır. O hâlde -----
- B) Dünya bir gezegendir ve üzerinde canlılar yaşar. Mars da bir gezegendir. O hâlde -----
- C) İstanbul bir metropoldür ve havası kirlidir. Kayserinin de havası kirlidir. O hâlde -----
- D) Buğra henüz bir haftalık bebektir. Bir haftalık bebekler emekleyemez. O hâlde -----
- E) Mehmet yardımseverdir. Yardımsever insanlar cömerttir. O hâlde -----

3. Tekrar Testi

21. Bir önermenin yüklemine oluşturan kavram öznenin bir bölümünü belirliyorsa yani kapsıyorsa bu önerme tikel bir önermedir.

Buna göre aşağıdaki önermelerden hangisi tikel bir önerme olamaz?

- A) Hiçbir insan çalışmadan başarılı olamaz.
- B) Bazı evler kerpiçtir.
- C) Kimi bitki güzel kokar.
- D) Birkaç öğrenci gözlüklüdür.
- E) İnsanların bir bölümü duyarlı değildir.

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.